

# Leerplichtverslag 2022-2023

**Datum:** december 2023

**Ons kenmerk:**

**Afdeling:** Jeugd en Onderwijs

Voor u ligt het leerplichtverslag van de gemeente Amstelveen over schooljaar 2022/2023. Het leerplichtverslag bevat de belangrijkste cijfers en ontwikkelingen op het gebied van leerplicht in de gemeente Amstelveen.

## Leerplichtigen

In schooljaar 2022/2023 had gemeente Amstelveen 14799 leerplichtigen. Dit is een stijging van 849 leerlingen ten opzichte van het schooljaar 2021/2022. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt van welke onderwijsvormen deze leerlingen gebruik maken. Het hoge aantal in de categorie 'onderwijs onbekend' betreft leerplichtigen met een schoolinschrijving, maar waarvan geen onderwijssoort bekend is. Het gaat bijvoorbeeld om leerplichtigen die onderwijs in het buitenland volgen, op een particuliere school zitten of ingeschreven staan op regulier onderwijs waarvan de school geen melding van de onderwijssoort heeft gedaan.

| Aantal leerplichtigen <sup>1</sup><br>per 1 oktober | 2022-2023    |
|-----------------------------------------------------|--------------|
| Primair onderwijs (incl. SBO)                       | 7274         |
| Voortgezet speciaal onderwijs                       | 188          |
| Voortgezet onderwijs                                | 5382         |
| Middelbaar beroepsonderwijs                         | 374          |
| Onderwijs onbekend                                  | 1325         |
| Geen onderwijs <sup>2</sup>                         | 256          |
| <b>Totaal</b>                                       | <b>14799</b> |

## Verzuim schooljaar 2022/2023

Waar voorgaande schooljaren nog volledig in het teken stonden van corona, werd in het schooljaar 2022-2023 ingezet op de weg terug naar 'normaal'. Vanaf januari 2022 gingen de scholen weer open. Onderstaande cijfers geven het aantal individuele personen met een verzuimmelding weer. Het aantal meldingen kan hoger zijn dan het aantal individuele personen, omdat er meerdere meldingen over één persoon gedaan kan worden.

| Relatief verzuim <sup>3</sup>       | PO        | (V)SO     | VO         | MBO        | Onbekend | Geen onderwijs | Totaal*    |
|-------------------------------------|-----------|-----------|------------|------------|----------|----------------|------------|
| <b>Totaal</b>                       | <b>47</b> | <b>14</b> | <b>103</b> | <b>122</b> | <b>0</b> | <b>3</b>       | <b>289</b> |
| Waarvan herhaald                    | 3         | 9         | 32         | 84         | 0        | 2              | 130        |
| Waarvan luxe verzuim <sup>4</sup>   | 38        | 0         | 17         | 1          | 0        | 0              | 56         |
| <b>Absoluut verzuim<sup>5</sup></b> |           |           |            |            |          |                |            |
| Langer dan 3 maanden                | 1         | 1         | 1          | 0          | 0        | 1              | 4          |
| Langer dan 4 aaneengesloten weken   | 0         | 0         | 0          | 0          | 0        | 0              | 0          |

<sup>1</sup> Alle kinderen tussen 5 en 16 jaar die in Nederland wonen zijn leerplichtig. Dit geldt ook voor kinderen met een andere nationaliteit en voor kinderen van asielzoekers en vreemdelingen. Jongeren tussen de 16 en 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald zijn kwalificatieplichtig. Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). De kwalificatieplicht geldt niet voor jongeren die onderwijs gevolgd hebben in de uitstroomprofielen arbeidsmarktgericht of dagbesteding op het voortgezet speciaal onderwijs.

<sup>2</sup> Het gaat hier om jongeren die helemaal nog geen onderwijs hebben gevolgd of waar geen schoolloopbaan van bekend is.

Denk aan de volgende groepen:

- Nieuwkomers.
- Vrijstelling
- Thuiszitters
- Net leerplichtig, maar blijkt verhuisd buiten de regio.
- Terug van school in buitenland en nog geen nieuwe school.
- Op 1 oktober nog woonachtig in de gemeente en daarna geëmigreerd.
- Startkwalificatie behaald die pas na 1 oktober door DUO is verwerkt.
- Uitwisselingsstudent
- Inschrijving pas na 1 oktober binnen.

<sup>3</sup> Relatief verzuim: wanneer een leer- of kwalificatieplichtige die op school staat ingeschreven ongeoorloofd afwezig is. Scholen moeten een melding bij DUO maken als de leerling meer dan zestien uur in vier weken ongeoorloofd verzuimd

<sup>4</sup> Luxeverzuim: als een leer- of kwalificatieplichtige ongeoorloofd afwezig is van school, door ouders of verzorgers veroorzaakt, doordat de leerlingen buiten de schoolvakanties om op vakantie gaat.

<sup>5</sup> Absoluut verzuim: wanneer een leer- of kwalificatieplichtige niet op een school staat ingeschreven. Al vanaf de eerste dag dat het kind niet op school is ingeschreven, is sprake van absoluut verzuim, ongeacht de duur daarvan

|                   |          |          |          |          |          |          |          |
|-------------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Weer ingeschreven | 0        | 0        | 1        | 0        | 0        | 0        | 1        |
| <b>Totaal</b>     | <b>1</b> | <b>1</b> | <b>1</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>1</b> | <b>4</b> |

\*Er zijn leerplichtigen met bijvoorbeeld een uitbesteding naar VAVO die verzuimen. Het verzuim van deze leerplichtigen wordt bij meerdere onderwijscategorieën aangegeven, bijvoorbeeld VO en MBO. Het totaal kan daarom lager uitvallen dan de individuele onderwijscategorieën bij elkaar opgeteld.

Ten opzichte van het schooljaar 2021-2022 laat onderstaande tabel een toename van het verzuim zien bij alle onderwijsvormen in het afgelopen schooljaar 2022-2023, met uitzondering van het Primair Onderwijs. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er beter gemeld wordt vanuit het onderwijs als gevolg van de nieuwe samenwerkingsafspraken.

### Ongeoorloofd verzuim jaarlijkse vergelijking

| Ongeoorloofd verzuim per onderwijssoort | 2022-2023        |                  | 2021-2022        |                  | 2020-2021        |                  | 2019-2020        |                  |
|-----------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
|                                         | Absoluut verzuim | Relatief verzuim | Absoluut verzuim | Relatief verzuim | Absoluut verzuim | Relatief verzuim | Absoluut verzuim | Relatief verzuim |
| PO                                      |                  | 47               | 0                | 52               | 1                | 26               | 1                | 67               |
| VSO                                     |                  | 14               | 0                | 5                | 0                | 12               | 0                | 16               |
| VO                                      |                  | 103              | 0                | 87               | 0                | 83               | 0                | 179              |
| MBO                                     |                  | 122              | 0                | 100              | 0                | 82               | 0                | 104              |
| Onderwijs onbekend                      |                  | 0                | 1                | 0                | 0                | 1                | 0                | 1                |
| Geen onderwijs                          |                  | 3                | 0                | 2                | 0                | 1                | 2                | 1                |
| <b>Totaal</b>                           | <b>4</b>         | <b>289</b>       | <b>1</b>         | <b>239</b>       | <b>1</b>         | <b>205</b>       | <b>3</b>         | <b>368</b>       |
|                                         | <b>293</b>       |                  | <b>247</b>       |                  | <b>206</b>       |                  | <b>371</b>       |                  |

### Recht op onderwijs

Voorheen was de taak van een leerplichtambtenaar vooral gericht op het handhaven van de leerplichtwet. Tegenwoordig ligt naast deze handhavingstaak, steeds meer het accent op het beschermen van het leerrecht van kinderen. Gezamenlijk met alle betrokkenen wordt gekeken wat nodig is om tot onderwijs te komen. Een leerplichtambtenaar is 2/3 van zijn tijd daarom kwijt aan preventie en slechts 1/3 van de tijd met handhaven. Dit is ook terug te zien in het geringe aantal processen-verbaal dat leerplicht heeft opgesteld in het afgelopen schooljaar.

| Proces- verbaal                    | PO       | VSO      | VO       | MBO      | Onderwijs onbekend | Geen onderwijs | Totaal    |
|------------------------------------|----------|----------|----------|----------|--------------------|----------------|-----------|
| Processen-verbaal relatief verzuim | 0        | 0        | 3        | 7        | 0                  | 0              | 10        |
| Processen-verbaal luxe verzuim     | 3        | 0        | 0        | 0        | 0                  | 0              | 3         |
| Processen-verbaal absoluut verzuim | 0        | 0        | 0        | 0        | 0                  | 0              | 0         |
| <b>Totaal</b>                      | <b>3</b> | <b>0</b> | <b>3</b> | <b>7</b> | <b>0</b>           | <b>0</b>       | <b>13</b> |

### Vrijstellingen

Het komt steeds vaker voor dat er aanvragen voor een vrijstelling bij leerplicht binnen komen. Binnen de Leerplichtwet zijn er verschillende mogelijkheden om een vrijstelling te

verlenen. Naast de bestaande mogelijkheden is sinds schooljaar 2022/2023 een aanvraag vrijstelling op grond van Leerplichtwet artikel 3b mogelijk. Hierbij gaat het om een opleiding met vooruitzicht op een diploma. Leerlingen van het VO die 15 jaar zijn óf op 1 augustus van het schooljaar nog geen 16 jaar zijn, kunnen gedurende het schooljaar niet als mbo-student worden ingeschreven. In sommige gevallen is een mbo-traject het meest passend voor de betreffende VO-leerling. Deze procedure voorziet in een oplossing voor deze situaties. Uit de praktijk blijkt dat deze casussen voor een leerplichtambtenaar meer tijd in beslag nemen, omdat deze leerlingen langer worden gemonitord.

#### Artikel 5a

De afgelopen jaren hebben steeds meer kinderen een vrijstelling op grond van artikel 5a Leerplichtwet gekregen. Artikel 5a is bedoeld voor kinderen die door een zware lichamelijke of psychische beperking niet naar school kunnen. Waar er in het schooljaar 2021/2022 nog 46 vrijstellingen werden verleend waren er dit in 2022/2023 85

| Vrijstellingen 2022-2023                                                                             | PO       | (V)SO    | VO       | MBO      | Onderwijs<br>onbekend | Geen onderwijs | Totaal    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------|----------|----------|-----------------------|----------------|-----------|
| Artikel 15<br><i>Op andere wijze voldoende onderwijs genieten</i>                                    | 0        | 0        | 0        | 1        | 0                     | 0              | 1         |
| Artikel 5a<br><i>Lichamelijk of psychisch niet in staat een school te bezoeken</i>                   | 3        | 8        | 1        | 1        | 4                     | 23             | 40        |
| Artikel 5b<br><i>Ouders vinden dat het beschikbare onderwijs niet past bij hun levensbeschouwing</i> | 0        | 0        | 0        | 0        | 0                     | 3              | 3         |
| Artikel 5c <sup>6</sup><br><i>Leerling gaat in het buitenland naar school</i>                        | 5        | 0        | 5        | 1        | 28                    | 2              | 41        |
| <b>Totaal</b>                                                                                        | <b>8</b> | <b>8</b> | <b>6</b> | <b>3</b> | <b>32</b>             | <b>28</b>      | <b>85</b> |

#### Thuiszitters

Het onderwerp thuiszitters heeft landelijk veel aandacht en ook in de gemeente Amstelveen blijft het een prioriteit. Ieder kind heeft recht op onderwijs en dat is bij een thuiszitter in het geding.

Een thuiszitter is volgen het Ministerie van OCW een leerplichtige jongere tussen 5 en 18 jaar die zonder geldige reden (zoals ziekte) meer dan 4 weken verzuimt. Ook jongeren van 16 en 17 jaar die kwalificatieplichtig zijn worden als thuiszitter aangemerkt, als het thuiszitten begonnen is tijdens inschrijving in het voorgezet onderwijs en zij geen werk hebben en op geen enkele manier toewerken om weer naar school te gaan. Degenen die op grond van de Leerplichtwet ontheven zijn van de verplichting tot inschrijven bij een onderwijsinstelling vallen niet onder de definitie.

Aan het einde van het afgelopen schooljaar 2022-2023 had Amstelveen 14 thuiszitters. Het aantal thuiszitters is echter dynamisch en wisselt door het jaar heen, het is geen statisch getal. De thuiszitters zijn voornamelijk kinderen met al bestaande mentale problemen zoals angst, depressieve gevoelens, eenzaamheid, stress en slaapproblemen. Deze

<sup>6</sup> wordt gebruikt voor kinderen die in Nederland (in dit geval Amstelveen) wonen maar in het buitenland naar school gaan.

Dit is een wettelijke regeling die vanuit de leerplichtwet wordt geregeld.

klachten zijn sinds corona alleen maar toegenomen. Helaas is het aantal thuiszitters in absolute zin toegenomen. Wel is in absolute en in relatieve zin in een groter aantal gevallen van thuiszitten opgelost.

| Thuiszitters | 2022-2023                                      | 2021-2022                                     | 2020-2021 |
|--------------|------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|
| Aantal       | 23 (start schooljaar)<br>14 (einde schooljaar) | 11 (start schooljaar)<br>8 (einde schooljaar) | 7         |

Vanuit het *Thuiszitterspact* is er 2 keer per jaar thuiszittersoverleg met het samenwerkingsverband (PO en VO). Tijdens dit regionale overleg wordt het aantal thuiszitters besproken en zorgt het samenwerkingsverband ervoor dat een kind niet zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg komt te zitten. Ouders en kinderen worden betrokken bij het realiseren van dit passende aanbod. Al deze thuiszitters volgen een arrangement. Dit kan bijvoorbeeld dagbesteding zijn bij een zorgboerderij of een onderwijsarrangement zoals 'to learn'. Bij iedere thuiszitter is er regelmatig overleg met alle betrokken partijen en ouders om de leerling zo snel als mogelijk weer (een vorm van) onderwijs te laten volgen. Op basis van de meldingen vanuit het onderwijs zijn alle thuiszitters in beeld.

## Oekraïne

Vanaf maart 2022 zijn er veel leerplichtige Oekraïense kinderen naar Amstelveen gekomen. Een deel van deze kinderen heeft onderwijs gevolgd op Uilenstede 106 (PO leeftijd), een deel in een schakelklas op een van de middelbare scholen (VO leeftijd) en een deel heeft digitaal onderwijs gevolgd (PO en VO leeftijd). In schooljaar 2021-2022 is leerplicht coulant met deze doelgroep omgegaan. Dat wil zeggen niet handhaven, maar wel zichtbaar zijn en ouders en leerlingen voorbereiden op volgend schooljaar door bijvoorbeeld het geven van voorlichting over wat leerplicht doet en wat de regels zijn. Het afgelopen schooljaar 2022-2023 is de in gang gezette koers gecontinueerd, maar is ook per leerling en casus bekeken welke maatregelen of behoeften er zijn en daarop ingespeeld. Dit is afhankelijk van de nationaliteit, de wachtlijsten Internationale SchakelKlas en de persoonlijke situatie van de leerlingen.

## Caseload Leerplicht gestegen

### Toename problematiek

De gevolgen van de coronacrisis zijn ook dit afgelopen schooljaar aanwezig in het onderwijs. De coronacrisis heeft problematiek die er al langer was onder jongeren alleen maar groter gemaakt<sup>7</sup>. Te denken valt aan mentale gezondheidsproblemen, zoals eenzaamheid, somberheid en angst. De mentale problematiek (depressie, demotivatie, prestatiedrang en nawerkingen corona) is bij veel jongeren toegenomen. Dit zorgt voor langdurige complexe casussen en potentiële thuiszitters, met als gevolg een stijging van de totale caseload van het leerplicht team. Dit kan zich vertalen in grotere werkdruk bij de leerplichtambtenaar en noopt het team tot het maken van keuzes (gericht inzetten op prioriteiten).

### Wachttijden in de keten

Als gevolg van de langere wachttijden bij de Jeugdhulpverlening wordt leerplicht geconfronteerd met het langer monitoren van deze leerlingen.

Ouders vragen geen vrijstellingen aan

<sup>7</sup> [Onderzoek naar corona en mentaal welbevinden | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)

Ouders nemen een minder proactieve houding aan bij verzuimproblemen, waardoor de verhouding tussen ouders en school verandert. Veelal verwacht het onderwijs dat leerplichtambtenaren hierin een bemiddelende rol op zich nemen. Dit vraagt een proactieve houding van de leerplichtambtenaar. Er zijn dan meer huisbezoeken en gesprekken met ouders nodig dan voorheen wat gevolgen heeft voor de werkdruk en extra tijd vraagt van een leerplichtambtenaar.

Scholen melden te laat/incidenten op scholen

Ondanks de nieuwe samenwerkingsafspraken die gemaakt zijn in het schooljaar 2021/2022 wordt nog niet altijd preventief gemeld door scholen. Door te laat te melden, is preventief handelen niet mogelijk en vraagt dit van leerplicht om handhavingstaken. Dit zorgt voor meer werk en een hogere werkdruk. Het monitoren van andere leerlingen bijvoorbeeld in het kader van preventie is dan minder mogelijk.

Ook het aantal incidenten (m.b.t. veiligheid en conflicten) neemt in de scholen toe. Hierdoor vinden er meer (complexe) gesprekken en overleggen op school plaats. Het evalueren van dergelijke casussen is door de werkdruk nauwelijks haalbaar.

Verzuimmeldingen Primair Onderwijs

Opvallend het afgelopen schooljaar is de verlaging van de leeftijd bij het aantal verzuimmeldingen. We zien een verschuiving in leeftijd optreden, wat met zich meebrengt dat de vraag aan leerplicht bij deelname aan overleg stijgt, omdat we zien dat na de Corona periode ouders steeds mondiger zijn geworden ten aanzien van het onderwijs.